

Titel: BREV TIL: Louis Hjelmslev FRA: Hans Jørgen Uldall (1938-02-01)

Citation: "BREV TIL: Louis Hjelmslev FRA: Hans Jørgen Uldall (1938-02-01)", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 1. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds: https://tekster.kb.dk/catalog/lh-texts-kapsel_125-shoot-workidacc-1992_0005_125_MTG_2230/facsimile.pdf (tilgået 06. maj 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

U 1/2/38. 1

Vi indsaa allerede i 1936 at "en kasus", "en modus" osv ikke er elementer men enheder - simplexe ved endimensionale kategorier. Nu synes det mig at fremgaa, at dimensionsleddene er elementer men ikke glossemer: de har alle samme direktionsdefinition, og i en endimensionel kategori udgør de ikke engang kombinationskategorier indbyrdes; i en flerdimensional kategori udgør de ganske vist kombinationskategorier, men disse er ens for alle leddene i en dimension - i hvert fald i et meget stort antal tilfælde (naar der ikke er huller i skemaet). De egentlige glossemer er dimensionerne, som ganske vist har ens direktionsdefinition, men som hver for sig udgør en (enleddet) kombinationskategori.

Det var herefter vordt at overveje om man ikke skulde overføre de specielle termini 'morfem, prosodem, vokal, konsonant' til normen, altsaa saaledes at 'morfem' = element der manifesterer en plerematisk exponent; dette for at vi ikke skal fjerne os alt for meget fra den gemene hob - og fra Cas. Den nemmeste løsning er vistnok at genindføre

U 1/2/38 2

'meta-' betegnelserne for systemets størrelser, saaledes at 'plerem' = 'element der manifesterer et metaplerem'. Jeg kan ikke rigtig overse om det er mest praktisk at bruge 'glossem' eller 'metaglossem' om systemet.

Mht spørgsmaalet om opstillingen af dimensioner mener jeg nu, at man skal økonomisere, ikke med antallet af dimensioner, men, i overensstemmelse med vore egne regler, med antallet af elementer, dvs dimensionsled. Derfor er (ved et guds under) min opstilling af modus i maidu rigtig: jeg har $4 \neq 3 \neq 2 = 9$ elementer, mens en todimensional opstilling vilde give $6 \neq 4 = 10$, og det samme inventar vilde naas ved den anden mulige tredimensionale: $6 \neq 2 \neq 2$. Følgelig kan man aldrig have et endimensionalt skema paa 6 led: det maa altid være 3 gange $\neq 2$, da dette giver 5, men hint 6 elementer. Hvilket herved meddeles teoriens opfinder.

Det var galt at vi i efteraaret tog korrespondens (hvis De kan huske hvad det er; jeg maatte slaa det op) ud af .G 1: det er jo den eneste mulige form for plerematisk kommutation, og det maa være ad den

U 1/2/38 3

vej vi skal frem, ogsaa for plerematemernes vedkommende; ikke at jeg kan se fremgangsmaaden klart, men det synes den eneste mulighed. Lexematikken er ogsaa god nok, det er et nødvendigt forarbejde.

Og dette efter at jeg har skrevet i ansøgningen, this very morning, at glossematikken kun manglede endelig redaktion!

Der er ikke tid til at diskutere alt dette nu, men jeg sender Dem mine udødelige tanker efterhaanden som maidu tvinger mig til at føde dem til verden med smerte, hvilket maidu bl.a. gør fordi jeg nødvendigvis maa have termini for at gøre mig uforstaaelig for Deres kolleger. Nu laver jeg maidu efter mit eget hode, og bliver vi saa til sin tid enige om at verden ser anderledes ud, maa jeg i herrens navn lave det om i korrekturen.

De kan efter det ovenstaaende nok regne ud hvorfor manuskriptet ikke er begyndt at strømme endnu - det er først i aften at jeg overhodet har kunnet begynde at skrive; i aftes var jeg sindssyg og gik i biografen.

Venlig hilsen,

Deres ynkeverdig

Udall.